

ЖАБА КАО СИМБОЛ СУНЦА

ФРАГМЕНАТ ЈЕДНЕ АНТИЧКЕ ПРИПОВЕТКЕ

Под насловом *Жаба и лав (La grenouille et le lion, ВСН LXXIV 1950, 1—9)* објавио је Валдемар Деона чланак у коме, на основу проучавања археолошког материјала, долази до закључка да су ове две животиње, поред осталог, биле и симболи сунца и светлости. У прилог тог свог објашњења навео је он и неке податке античких писаца од којих ме је један потстакao да напишем ову белешку. Интерпретација коју му Деона даје показује, на име, да данас, понекад, није довољно само познавање класичних језика да би се могли користити подаци грчких и римских писаца, него и резултата модерне критике текста и његове интерпретације. Деона, на једном месту, напомиње да су египатска соларна божанства имала жабљу главу и да су, по мишљењу неког античког писца, сачуваном у Плутарховом спису *Защто Пишија више не даје пророчанства у ситху?* (гл. 12) жабе око бронзане палме коју је Кипсел приложио Делфима, у ствари симболи сунца. У вези с овим помишља он да би и златан престо са кога је, по једној сентенцији Публилија из Сирије, жаба скочила у бару — *rana in paludem ex throno resilit aureo* — могао бити сунчев престо. Цитате из античких писаца аутор наводи по старим издањима, па је тако и ово место из Публилија узето из Низаровог (Nisard) издања од 1845 иако је оно одавно застарело и не одговара првобитном тексту збирке Публилијевих сентенција како га је модерна критика реконструисала¹⁾. Без обзира из чијег је дела извађен поменути цитат — а има доста разлога за сумњу да је он из Публилија²⁾, тај текст не допушта ону интерпретацију коју му Деона даје. Прави смисао и порекло ове изреке у којој је жаба на неки начин доведена у везу с краљевским

¹⁾ О критици Публилијевог текста в. Teuffel, *Geschichte der römischen Literatur*⁶, I 510, 514.

²⁾ То је обична исказна реченица којом се констатује једна чињеница док су сентенције за које из података античких писаца знамо да су Публилијеве, у ствари праве пословице, упор. нпр. *ab alio expectes, altero quod feceris; comes facundus in via pro vehiculo est; desunt inopiae multa, avaritiae omnia; etiam qui faciunt oderunt iniuriam*, в. Diehl, *Poetarum Romanorum reliquiae*.

инсигнијама добија се када се она доведе у везу с другом једном пословицом, сачуваном код Петронија (*Sat.* 77, 6) — *qui fuit rana, nunc est rex* — у којој се такође жаба доводи у везу с краљем. Обе ове реченице су, у ствари, фрагменти односно алузије на народну приповетку о краљу кога је вештица претворила у жабу а нека краљева ћерка повратила у првобитни облик. Преображај жабе у краља добро је познат по Гримовој причи број 1 (*Der Froschkönig oder der eiserne Hans*) — алузија на њу је сачувана код Петронија³⁾, док први део у коме је било испричано претварање краља у жабу није, колико ми је познато, забележен код данашњих народа као приповетка, али је текст што га Деона наводи у ствари фрагменат из ње односно њен завршетак: краљ је већ претворен у жабу, напушта своје дотадашње обитавалиште и краљевску власт и одлази у средину у којој живе њему сада слична бића, *rana in paludem ex throno resilit aureo*⁴⁾. Према томе један од текстова којима Деона поткрепљује своје мишљење да је жаба симбол сунца нема никакве везе ни са жабом ни са сунцем.

Београд.

P. Марић.

RÉSUMÉ

R. Marić: LA GRENOUILLE COMME SYMBOLE SOLAIRE

Fragment d'un conte antique

La sentence de Publilius Syrus 1803 éd. Nisard de 1845 *rana in paludem ex throno resilit aureo est*, en réalité, un fragment d'un conte du type Grimm № 1 (*Le roi grenouille*) racontant la transformation du roi en grenouille, inconnu des peuples modernes. En conséquence cette sentence n'appui pas la thèse de M. Deonna (BCH LXXIV 1950, 1—9) que la grenouille est un symbole solaire.

³⁾ О овој приповеци код античких народа в. Crusius, *Märchenreminiscenzen im antiken Sprichwort, Verhandlungen d. 40. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner in Görlitz, Leipzig 1890, 46.*

⁴⁾ У мени приступачној литератури фрагменат ове приповетке није забележен.